

УДК 378:147

Ларіна Тетяна Валеріївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин
ltv1167@mail.ru

ЛІНГВО-ДИДАКТИЧНИЙ ТЕСТ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Анотація. У статті розглядаються особливості застосування лінгво-дидактичного тесту для удосконалення іншомовної компетенції студентів мовного факультету. Представлено шляхи використання тестів в умовах скорочення аудиторних занять. Запропонований комплекс тестових завдань є обов'язковим компонентом методично-навчального комплексу та спрямований на усунення мовленнєвих неточностей та помилок у використанні певних лексичних одиниць. Проаналізовано структуру та змістове наповнення зазначених матеріалів, подані рекомендації щодо підвищення ефективності застосування тестів.

Ключові слова: лінгво-дидактичний тест; навички; вміння; лексична компетенція.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На тлі інтеграції України до Європейського співтовариства значно підвищилась увага суспільства до питань моніторингу освітнього процесу, вимірювання його якості. Ці проблеми висувають нові вимоги до створення механізму систематичного об'єктивного контролю ефективності навчання, початок якому було покладено шляхом впровадження Зовнішнього Незалежного Оцінювання. Проте питання застосування тестових методик у щоденній практиці викладання іноземних мов у широкому спектрі залишаються на периферії уваги освітян. Звичайно, застосовуються тести різних форм для перевірки якості набутих знань, однак питання наскільки такі тести відповідають загальновизнаним принципам, стандартним підходам залишається актуальним для вищої школи.

Переваги тестування очевидні, оскільки воно не лише допомагає усунути суб'єктивність в оцінюванні навчальних досягнень, уможлиблює порівняти ці результати у міжнародному вимірі. Водночас, студенти набувають навички роботи з тестами, що значно полегшує процес проходження ними міжнародних тестів, адже на сучасному ринку праці зростає попит роботодавців до отримання кандидатами міжнародних сертифікатів IELTS, TOEFL та ін., тестові завдання яких дещо відрізняються від досить поширених у вищій школі тестів на переклад. Дійсно,

ознайомлення із підручниками для ВНЗ, у більшості, свідчить про брак завдань згаданого формату, що також неодмінно позначається на формуванні культури виконання тестів, забезпеченні конкурентоспроможності випускників. Студенти зазначають певні труднощі, пов'язані з виконанням тестових завдань із-за відсутності досвіду роботи з подібними тестами у ВНЗ.

Відтак, ознайомлення студентів із сучасними тестовими форматами, формування навичок їх виконання, підвищення мотивації до самоосвіти в умовах скорочення аудиторного навантаження вимагають переосмислення використання тестів під час формування та розвитку іншомовної компетенції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До теоретичних та практичних доробок сучасної освіти з питань контролю належать дослідження сформованості іншомовної компетенції (Квасова О., Коккота В., Петрашук О., Денисова І.), тестування мовної та мовленнєвої складових (Ашкінова Л., Голубець В., Іванова Е., Кошман І., Курдюмова І., Красюк Н., Мітіна М., Осідак В. та ін.). Проте, нагальними залишаються проблеми відповідності сучасних тестів міжнародним стандартам, методологія створення та використання тестового контролю у модульній системі, створення умов для підготовки студентів до успішного проходження тестів у різних режимах, включаючи самостійну роботу. Одним з шляхів розв'язання зазначених проблем може стати створення комплексу тестових завдань, його інтеграція до навчально-методичного комплексу, систематичне використання як в аудиторній так і самостійній роботі студентів.

Отже, **метою** статті є виявлення можливостей використання тестування для формування іншомовної лексичної компетенції студентів за рахунок самостійної роботи, створення комплексу вправ, що забезпечать її ефективність та послідовність.

Виклад основного матеріалу. В Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти вказується, що лексична компетенція стосується знань і здатності використовувати мовний словниковий запас, й складається з лексичних та граматичних елементів. Лексичні елементи включають стійкі вирази, що складаються з кількох слів, які вживаються і вивчаються як одне ціле (розмовні

формули, фразеологічні ідіоми) й однослівні форми. Граматичні елементи належать до закритих класів слів, наприклад: артиклі, кількісні займенники, дієслова тощо [1, 101-108]. Про сформованість лексичної компетенції свідчить здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, що базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості [4, 311]. Забезпечення сформованості передбачає виконання великої кількості вправ, які спрямовані на багаторазове пред'явлення лексичних одиниць у різних функціональних контекстах. Дуже часто, щоб запобігти помилки студенти уникають вживати лексичні одиниці, які мають певні складнощі у використанні, тому результат засвоєння може бути перевірено лише за допомогою тестів, які виявляють усі особливості функціонування лексики. З цією метою створюються лінгво-дидактичні тести, під якими ми, вслід за Коккотою В. розуміємо підготовлений з певними вимогами комплекс завдань, які пройшли попереднє випробування з метою визначення показників його якості і дозволяють виявити і учасників тесту ступінь їх мовної (лінгвістичної) та мовленнєвої (комунікативної) компетенції результати якого піддаються певному оцінюванню за заздалегідь встановленими критеріями комплекс завдань з метою визначення кількісних та якісних показників рівня мовної та мовленнєвої компетенції [3, 8].

Погоджуємося з дослідницею Квасовою О. про те, що сучасний підхід до перевірки іншомовних навичок відрізняється від того, що був поширений до недавнього часу коли лексичні та граматичні навички перевірялися окремо одна від одної [2, 46]. У нашому дослідженні увага зосереджена на тестах, що передбачають інтеграцію знань, коли учень має опанувати не лише семантичну складову слова, а також бути обізнаному у його функціональному використанні. Подані тестові завдання є складовою частиною навчально-методичного комплексу з англійської мови для студентів 1 курсу мовної спеціальності [5, 394]. Комплекс збудовано за такими вимогами: 1) дотримання форми (мовна та мовленнєва складові); 2) чітка інструкція, яка дозволяє виконувати завдання без додаткових пояснень вчителя; 3) логічність побудови; 4) нарощення складності виконання; 5) визначення критеріїв оцінювання; 6) стандартизація форми тестових завдань. Зазначимо, що більшість

вправ відносяться до некомунікативного або умовно-комунікативного типу, проте, той факт, що вони належать до певної тематики, уможлиблює перехід до комунікативного типу завдань, приклад яких подамо нижче.

Пропонується кілька секцій у комплексі, що охоплюють труднощі, пов'язані із синонімами та особливостями їх вживання, вірному використанню прийменників, утворенню спільнокоренових слів, опрацювання сталих виразів тощо. Так, комплекс складається з таких блоків: 1) words easily confused; 2) prepositional words; 3) word formation; 4) use of English, testing strategies. Розглянемо детально запропонований комплекс.

1. Words easily confused

Перший рівень вправ спрямований на первинну семантизацію слова, її контекстне використання. Пропонуються вправи на встановлення лексичних відмінностей синонімів, їх функціональні особливості.

Приклад 1

Мета: встановлення значення нових лексичних одиниць, перевірка розуміння семантичної відмінності.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивна.

Вид вправи: заповнення таблиці у відповідності до сприйнятої інформації, альтернативний вибір.

Інструкція: Make sure you know the meaning of the nouns. Match the nouns on the left with their meaning on the right. Find them in the text, give the context.

Behaviour	ways of behaving in social situations
Temper	the opinions and feelings that you usually have about sth
Attitude	state of mind regarding being angry or being calm
Manners	social conduct, the way a person or an animal behaves

Приклад 2

Мета: формування навичок вживання нових лексичних одиниць з теми.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: заповнення пропусків в реченнях з використанням необхідних лексичних одиниць.

Інструкція: Use the correct form of the words in the boxes to complete the sentences below. You may use some of the words more than once. In some cases, more than one word may be correct.

Like / Alike / Same / Similar / Common / As

1. My niece Dora looks just _____ her father. They even have _____ habits.
2. It's a pleasure to chat with my cousin, we have so much in _____.
3. Nick and Boris look _____ and I often can't tell one from the other.
4. It's very _____ to see kids leave their places. They're bored to do _____.
5. They are so much _____. The _____ features, the _____ manners!

Приклад 3

Тип вправи: рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: вибір правильної лексичної одиниці .

Інструкція: Use the correct words to complete the sentences below.

- 1) The *correct* / *exact* answer to this maths problem is 5 not 4.
- 2) Bill is a (an) *accurate* / *punctual* person. He is never late for work.
- 3) It's 8 *sharp* / *exact*. It's time to start our meeting.
- 4) The *exact* / *correct* distance to the office is 200 meters.

Prepositional words.

Приділено увагу засвоєнню прийменникових виразів, тому ще вони складають значну кількість мовних помилок студентів.

Приклад 4

Тип вправи: не комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: пошук ЛО у тексті, робота зі словником.

Інструкція: Complete the blanks with prepositions. Give the examples from the text.

Adjectives	Nouns	Verbs
Angry ...	A comparison...	Compare ...
Annoyed...	A date ...	Describe ...
Good ...	A view ...	Devote ...

Gladthe suburbs	Distinguish...
Boredcommon...	Take ...
Identical...		Get ...
Similar....		Stay .../...

Приклад 5

Мета: автоматизація навичок вживання нових прийменникових сполучень в іншому контексті.

Тип вправи: не комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Read the following sentences and complete them with prepositions.

Some parents usually become **angry**...their kids in case they **devote** a lot of their time ... computer games. 2. She didn't have much ... **common** ... her cousin. So she soon got **bored**...her relative. 3. It's rather difficult to **distinguish** ... Paul and Tom. Both **take** ...their father. 4. For a change she decided **to stay**...her relatives, who lived ...the **suburbs**. 5. The children knew that the woman was **cross** ...them.

Приклад 6

Мета: автоматизація навичок вживання сталих виразів в контексті.

Тип вправи: не комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Read the following sentences and complete them with correct forms of the verbs *fall, hold, agree*.

1. People often ... down on slippery roads. 2. My mother told me if I ate a lot of ice-cream I would 3. I feel I have ... with him. 4. She was so charming! No wonder everybody ... her. 5. She asked me to ... her purse. 6. Football matches are regularly ... at this stadium.

Word formation. Знання способів словотворення та спільнокореневих слів значно сприяє розширенню його словникового запасу, полегшує розуміння тексту, лексико-граматичного контексту у ньому. Вправи запропоновано з поступовим збільшення ускладнення: від речення до тексту, зміст якого стає зрозумілим лише після заповнення пропусків похідними від запропонованих слів.

Приклад 7

Мета: формування та автоматизація навичок визначення частин мови.

Тип вправи: не комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Look at the sentences below. What part of speech (verb, noun, adjective or adverb) is each of the words in bold type? Consult the dictionary to give possible derivatives of these words.

1. She looked **different** from anybody else. 2. He was really **devoted** to his family. 3. I couldn't help **arguing** with him. 4. Her eyes shone so **brightly**! 5. That **likeness** between them confuses anybody.

Приклад 8

Тип вправи: не комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Choose the correct word A, B or C to complete the following sentences.

1. Could you _____ your grandmother to me please?
A. describe B. description C. descriptive
2. Olga looks quite _____. But, in fact, she is rather lonely.
A. independently B. independent C. dependent
3. We could hardly call him the pride of his parents. He used to be _____.
A. obey B. disobedient C. obedient
4. I have a good _____ with my mother. We can talk about anything.
A. relate B. relative C. relation
5. Don't pay attention to what she says about you. It's just _____.
A. jealous B. jealousy C. jealously

Приклад 9

Тип вправи: комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Read the sentences below and decide what part of speech is missing. Complete the sentences with the correct form of the words in capitals.

Is blood thicker than water?

The answer does not seem to be obvious as it used to be. The ...(little) time we spend in the family, the more we are ...(influential) by them. As a result, ... (friendship) determine a teenagers' social ...(behave). But much ...(independence) on the age. When a person is young, he ...(reliance) on his parents. When they get older, they become more ...(interest) in what their peer think. They learn to form lasting ...(relate) with them. They ...(careless) about how friends will perceive them and get more...(pleasant) from their

...(accept) because it is not automatic. Unlike this, family will always love them no matter what.

Інтеграція лексичних та граматичних навичок відбувається під час виконання вправ на виправлення помилок (error correction), де у тексті з пронумерованими рядками пропонується знайти зайві слова. Звичайно перевіряються навички вживання займенників, артиклів, сполучників, граматичних часів, проте, можливі варіанти і з виявленням зайвих слів з точки зору їхнього значення. Прикладом такої інтеграції виступає запропонований тест.

Приклад 10

Тип вправи: комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Find the extra word in each line. What stereotypes are mentioned in the text? Do you agree with them?

National Stereotypes

There are certain stereotypes of national character which it is well known in	
Britain. For instance, the Irish are been supposed to be great talkers, the	
Scotts have a reputation for they being careful with money, the Welsh are	
renowned for their the signing abilities, and the English are being considered	
to be reserved. These features are not definitely only caricatures and are no	
reliable descriptions of individual people who from these countries. British	
people do value everyday personal contacts. It is hardly true that the pub or	
numerous others hobby clubs devoted to various sports and pastimes play	
a very important part in much many people's lives. A lot of people make their	
social contacts through a work, as a result, the profession is also important	
aspect of their sense of identity. British people try to appear such as if they	
belong to as high class as if possible, though nobody wants to be as thought	
of as 'snobbish'.	

Іншою вправою для формування інтегрованої лексико-граматичної компетенції можна вважати завдання на трансформацію речень за допомогою ключових слів (key word transformation). У ньому студент має продовжити речення, скориставшись запропонованим словом та 3-4 іншими. Зміст має бути збереженим. Трансформація

передбачає не лише знання семантики слова, а також його функціональних особливостей.

Приклад 11

Тип вправи: комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Інструкція: Complete the following sentence so that it has the same meaning to the first sentence. Do not change the given word. Add between two to five words, including the word given.

1. Her kids fight light cat and dog.

get on Her kids _____

2. Paul has been ill for a month as a result, he lagged behind the group.

fall Paul _____

3. Our group mates threw a party to celebrate leaving school the other day.

held The other day _____

4. I haven't seen my groupmates for three months.

saw The last time _____

Приклад 12

Мета: автоматизація навичок вживання нових лексичних одиниць з теми.

Тип вправи: комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: використання ЛО у фразовій та понад фразовій єдності.

Інструкція: **A.** Where kind of family is Wendy's host family? **B.** What is the average family like in Ukraine and Great Britain? **C.** Do you know any stereotypes about Ukrainians? Do you agree with them? Give reasons to support your answer.

Запропонований комплекс тестових завдань може охоплювати матеріал як окремих розділів (у нашому комплексі це тема «Appearance and Character») так і інтегрувати весь охоплений курсом матеріал. Цілком доречно пропонувати вправи для самостійного опрацювання, з відповідями для самоконтролю, зважаючи на загальне скорочення аудиторних годин.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, ми розглянули основні види тестових завдань формування комунікативної компетенції у цілому, та її лексичної складової зокрема. За умови ефективної та послідовної

організації такої роботи студенти розвивають аналітичні вміння, формують стійкий навик складання тесту. Перспективу подальших досліджень вважаємо у розширенні комплексу лінгво-дидактичних тестів, використання комп'ютерних технологій для їх впровадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / М. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Квасова О. Г. Основи тестування іноземних навичок і вмінь: [навчальний посібник] / Ольга Геннадіївна Квасова. – К. : Ленвіт, 2009. – 119 с.
3. Коккота В.А. Лингво-дидактическое тестирование. – М.: Высшая школа, 1989. – 127 с.
4. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / [Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.]. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
5. Практичний курс англійської мови : навч. посіб. для студентів I курсу денного відділення факультету іноземних мов / І. І. Волощук, Н. М. Карпенко, Т. В. Ларіна, С. П. Литвиненко, О. В. Пономаренко, В. П. Сливка, В. В. Смелянська, О. М. Таран. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – 447 с.

Рецензент

Смелянська В.В. – к. пед. н., доцент

Стаття надійшла до редакції 07.05.2015

ЛИНГВО-ДИДАКТИЧЕСКИЙ ТЕСТ КАК СПОСОБ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИНОСТРАННОЙ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ

Ларина Татьяна Валериевна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры прикладной лингвистики
Нежинский государственный университет имени Николая Гоголя, г. Нежин
ltv1167@mail.ru

Аннотация. Статья посвящена проблеме лингво-дидактического тестирования в вопросах, связанных с усовершенствованием иностранной лексической компетенции. Предлагается система тестов, использование которых способствует развитию языковой компетенции в аудитории, а так же во время самостоятельной работы. Проанализирована структура и смысловое наполнение указанных материалов.

Ключевые слова: лингво-дидактический тест; навыки; умения; лексическая компетенция.

LINGUISTICS AND DIDACTICAL TESTING AS A MEANS OF LEXICAL COMPETENCE IMPROVEMENT OF STUDENTS

Tetyana V. Larina

PhD in pedagogics, associate professor, applied linguistics department

Nizhyn Gogol State University, Nizhyn

ltv1167@mail.ru

Abstract. The article deals with language testing in terms of language competence development. The standard approach to test formation is highlighted. The emphasis is put on the set of linguistics and didactical tests to encourage the development of language skills in general and to acquaint students with international testing systems. «Use of English» tests, focused on preventing students from making common mistakes, are given for individual studying. The structure as well as the components of the supplements are analyzed.

Key words: linguistics and didactical testing; skills; knowledge; lexical competence.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, evaluation/ nauk. red. ukr. vydannya, prof. S.Yu.Nikolayeva. – K. : Lenvit, 2003. – 273 p. (in Ukrainian)
2. Kvasova O.G. Basis of foreign language competence testing: [education guidance] / Olga Hennadiyivna Kvasova. – K.: Lenvit, 2009. – 119 p. (in Ukrainian)
3. Kokkota V.A. Lingva-didactics testing. – M.: Vysshaja shkola, 1989. – 127 p. (in Russian)
4. Methodology of English language teaching in secondary shools / [L.S. Panova, I.F. Andriyko, S.V. Tezikova and others]. – K.: VZ “Academia”, 2010. – 328 p. (in Ukrainian)
5. Practical Course of English: textbook for first year students of foreign languages department / I.I. Voloshchuk, N.M. Karpenko, T.V. Larina, S.P. Litvinenko, O.V. Ponomarenko, V.P. Slivka, V.V. Smelyans'ka, O.M. Taran. – Nizhyn: NDU named after Gogol, 2013. – 447 p. (in Ukrainian)